

Οδηγός Ελληνικής Νομοθεσίας για Εθελοντές/ντριες

THE
HELLENIC
INITIATIVE

VOLUNTEER CONNECT

 HIGGS

 THE
HELLENIC
INITIATIVE

Εισαγωγή

Ο εθελοντισμός στην Ελλάδα ρυθμίζεται από τον **Νόμο 4873/2021**, ο οποίος παρέχει ένα πλαίσιο για τη συμμετοχή εθελοντών σε Οργανώσεις Κοινωνίας των Πολιτών (ΟΚοιΠ). Ο νόμος διασφαλίζει την προστασία των εθελοντών, τη λογοδοσία των φορέων και ενθαρρύνει την κοινοτική δράση, ενώ επιτρέπει την παροχή φορολογικά εκπιπτόμενης υποστήριξης και επαγγελματικών συνεισφορών χωρίς οικονομική ανταμοιβή.

Στο πλαίσιο αυτό, η συμμετοχή των εθελοντών μπορεί να είναι ιδιαίτερα ανταποδοτική, αλλά φέρει και πρόσθετες νομικές ευθύνες. Αυτός ο οδηγός περιγράφει τους βασικούς νόμους, τις συστάσεις και τις καλές πρακτικές για την εμπλοκή των εθελοντών στην Ελλάδα.

Η εθελοντική εργασία περιλαμβάνει...

την προσφορά του χρόνου, των υπηρεσιών ή της εργασίας κάποιου για τη στήριξη των δραστηριοτήτων, των έργων ή των προγραμμάτων αναγνωρισμένων Οργανώσεων της Κοινωνίας των Πολιτών (ΟΚοιΠ), χωρίς να λαμβάνεται οποιαδήποτε χρηματική ή υλική αμοιβή. Οι αποζημιώσεις που καλύπτουν αυστηρά τα έξοδα ταξιδιού, διαμονής, γευμάτων, εξοπλισμού ή συναφών αναγκών δεν θεωρούνται αμοιβή.

Στην Ελλάδα, τα άτομα κάτω των 18 ετών θεωρούνται ανήλικοι εθελοντές/ντριες. Η συμμετοχή τους επιτρέπεται, αλλά υπόκειται σε συγκεκριμένα μέτρα προστασίας για την ευημερία τους. Οι ανήλικοι συνήθως διακρίνονται σε δύο κατηγορίες: ηλικίας 15–17 ετών και κάτω των 15, των οποίων η συμμετοχή περιορίζεται σε πιο ήπιες δραστηριότητες κατάλληλες για την ηλικία τους. Και οι δύο ομάδες μπορούν να ασχολούνται με εθελοντική εργασία με τη συγκατάθεση των γονέων.

* Παροχή Επαγγελματικών Υπηρεσιών Pro Bono μέσω Εθελοντικής Εργασίας

Δικηγόροι, μηχανικοί, λογιστές, οικονομολόγοι, συμβολαιογράφοι και ορκωτοί ελεγκτές μπορούν να παρέχουν υπηρεσίες σε ΟΚοιΠ χωρίς αμοιβή. Σε τέτοιες περιπτώσεις:

- Οι δικηγόροι απαλλάσσονται από την έκδοση αποδείξεων προκαταβολής αμοιβής.
- Οι μηχανικοί απαλλάσσονται από τις υποχρεωτικές αμοιβές και τις υποχρεώσεις προς το Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας.
- Όλες οι υπηρεσίες pro bono πρέπει να καταγράφονται επισήμως στη λίστα της ΟΚοιΠ στο Εθνικό Μητρώο ΟΚοιΠ.

* Οργανωσιακές Ευθύνες των ΟΚοιΠ απέναντι στους

Οι ΟΚοιΠ που παρέχουν ευκαιρίες εθελοντισμού είναι σημαντικό να:

- Διασφαλίζουν την ασφάλεια των εθελοντών και να τηρούν τα ισχύοντα πρότυπα επαγγελματικής υγείας και ασφάλειας, περιλαμβανομένου της ασφάλειας του εξοπλισμού, των ωρών εργασίας και των μέτρων υγιεινής.
- Εγγράφουν τους /ντριες στο πληροφοριακό σύστημα ΕΡΓΑΝΗ – το επίσημο ελληνικό σύστημα καταγραφής εργαζομένων/εθελοντών για τη συμμόρφωση με τις εργασιακές και ασφαλιστικές διατάξεις (Υπουργείο Εργασίας), εκτός σε περιπτώσεις έκτακτου ή ad hoc εθελοντισμού.
- Αναλαμβάνουν ευθύνη για ζημιές που προκαλούνται από εθελοντές/ντριες που δρουν σύμφωνα με οδηγίες, εκτός εάν οι εθελοντές/ντριες ενεργούν ανεξάρτητα παραβαίνοντας τις οδηγίες αυτές.
- Καλύπτουν ιατρικά και νοσοκομειακά έξοδα μέχρι 3.000 € ετησίως για περιστατικά που σχετίζονται με εθελοντική δραστηριότητα, εφόσον οι εθελοντές/ντριες δεν διαθέτουν άλλη ασφάλιση και συμμετέχουν σε τουλάχιστον 10 ώρες εθελοντισμού ανά μήνα.
- Καλύπτουν πλήρως τα έξοδα ταξιδιού, διαμονής, ιατρικής περίθαλψης και επαναπατρισμού για εθελοντές/ντριες που διαμένουν στο εξωτερικό έως 9 μήνες, εκτός αν συμφωνηθεί διαφορετικά μέσω γραπτής συμφωνίας.
- Επιτρέπουν την έκπτωση επιλέξιμων δαπανών που σχετίζονται με την εθελοντική εργασία σύμφωνα με τα άρθρα 22–23 του Νόμου 4172/2013.

* Δικαιώματα και Υποχρεώσεις των Εθελοντών

Οι εθελοντές/ντριες έχουν το δικαίωμα σε δίκαιη μεταχείριση και προστασία ενώ προσφέρουν τον χρόνο και τις δεξιότητές τους. Θα πρέπει να τους παρέχεται:

- Ασφαλές και φιλικό περιβάλλον στο χώρο που προσφέρουν εθελοντικά
- Σαφή περιγραφή ρόλου και κατάλληλη εκπαίδευση
- Αναγνώριση και εκτίμηση της συνεισφοράς τους
- Ισότιμη μεταχείριση χωρίς διακρίσεις
- Δικαίωμα να διακόψουν τον εθελοντισμό οποιαδήποτε στιγμή

Ο εθελοντισμός συνοδεύεται από την υποχρέωση να ενεργεί κανείς υπεύθυνα και να στηρίζει την αποστολή της οργάνωσης.

Συγκεκριμένα θα πρέπει ο/η εθελοντής/ντρια να:

- εκτελεί τα καθήκοντα με υπευθυνότητα και αξιοπιστία
- σέβεται τους κανόνες και τις αξίες της οργάνωσης
- διατηρεί την εμπιστευτικότητα όταν απαιτείται
- να έχει ανοιχτή επικοινωνία και εντιμότητα
- να του δίνεται το δικαίωμα αποχώρησης οποιαδήποτε στιγμή, ενημερώνοντας τον φορέα

* Διαφορές στα Δικαιώματα και τις Υποχρεώσεις ανάλογα με την Ηλικία

Οι έφηβοι εθελοντές/ντριες (15–17 ετών) μπορούν να αναλαμβάνουν πιο ήπιους ρόλους, αλλά εξακολουθούν να χρειάζονται γονική συναίνεση και επιπλέον τρόπους συνεργασίας. Συγκεκριμένα:

- Καμία βαριά σωματική καταπόνηση → π.χ., να σηκώνουν και να μεταφέρουν πολύ βαριά αντικείμενα.
- Καμία έκθεση σε κινδύνους → απαγορεύονται χημικά, μηχανήματα, οχήματα ή επικίνδυνες συνθήκες.
- Καμία ευθύνη για άλλους → οι ανήλικοι δεν μπορούν να αναλάβουν την πλήρη επίβλεψη παιδιών, ηλικιωμένων ή ευάλωτων ομάδων.
- Εκπαιδευτικοί ή υποστηρικτικοί ρόλοι → βοήθεια σε εκδηλώσεις, βασικές διοικητικές εργασίες (ταξινόμηση, αρχειοθέτηση), δημιουργικές συνεισφορές (ζωγραφική, χειροτεχνίες, αφίσες).
- Πάντα υπό επίβλεψη → οι δραστηριότητες πρέπει να εκτελούνται υπό καθοδήγηση ενηλίκου.

Έγγραφα για την εθελοντική συμμετοχή εθελοντών στις ΟΚοιΠ

- Συμφωνητικό Εθελοντή: Υπογεγραμμένη αποδοχή δικαιωμάτων και υποχρεώσεων
- Πιστοποιητικό ποινικού μητρώου για ρόλους με παιδιά ή ευάλωτες ομάδες (ή όπου απαιτείται)
- Αίτηση Συμμετοχής
- Αντίγραφο/αριθμός Ταυτότητας ή Διαβατηρίου
- Πληροφορίες Ασφάλισης: Απόδειξη κάλυψης όπου ισχύει
- Έντυπο Έκτακτης Επικοινωνίας: Επικαιροποιημένα στοιχεία για έκτακτες ανάγκες
- Όταν Απαιτείται Συναίνεση: Για όλους τους/τις εθελοντές/ντριες κάτω των 18 ετών, απαιτείται γραπτή συγκατάθεση γονέα ή κηδεμόνα πριν από τη συμμετοχή

Καλές Πρακτικές για Οργανώσεις

Ρόλοι και καθήκοντα ανάλογα με την ηλικία:

Αναθέστε εργασίες που ταιριάζουν στην ηλικία, τις δεξιότητες και την εμπειρία του εθελοντή. Για ανηλίκους, επικεντρωθείτε σε ασφαλείς, εκπαιδευτικές και υποστηρικτικές δραστηριότητες που προάγουν τη μάθηση και την εμπλοκή.

Διασφάλιση κατάλληλης επίβλεψης και καθοδήγησης:

Παρέχετε πάντα υπεύθυνη επίβλεψη των εθελοντών/ντριών, καθοδήγηση και μέντορινγκ. Αυτό εξασφαλίζει την ασφάλεια, υποστηρίζει την προσωπική ανάπτυξη και βοηθά τους εθελοντές/ντριες να νιώθουν ότι προσφέρουν.

Δημιουργία ασφαλούς και φιλικού περιβάλλοντος:

Καλλιεργήστε μια κουλτούρα σεβασμού, συμπερίληψης και εκτίμησης. Ενθαρρύνετε την ανοιχτή επικοινωνία, αναγνωρίστε τη συνεισφορά και διασφαλίστε ότι όλοι οι , ανεξάρτητα από ηλικία ή υπόβαθρο, αισθάνονται ευπρόσδεκτοι και υποστηρίζονται κατάλληλα.

Επίλογος

Η δημιουργία ενός ασφαλούς, υποστηρικτικού και νομικά ενημερωμένου περιβάλλοντος είναι κρίσιμη για την επιτυχή εθελοντική δραστηριότητα στην Ελλάδα. Κατανοώντας τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των εθελοντών/ντριων, ευθυγραμμίζοντας τα κίνητρά τους με τους στόχους του οργανισμού και εφαρμόζοντας κατάλληλα μέτρα υγείας, ασφάλειας και διοικητικής υποστήριξης, οι Οργανώσεις της Κοινωνίας των Πολιτών μπορούν να καλλιεργήσουν μια δεσμευμένη, ενεργή και αποτελεσματική κοινότητα εθελοντών.

Με την κατανόηση του νομικού πλαισίου που αφορά ανηλίκους και εφήβους εθελοντές/ντριες, οι ΟΚοιΠ μπορούν να διασφαλίσουν τη συμμόρφωση με τον νόμο, ενώ παράλληλα προάγουν μια θετική και εμπλουτιστική εμπειρία εθελοντισμού για τους νέους.

